

LLUC

ANY XLVI • NÚM. 549 • DESEMBRE 1966

REVISTA MENSUAL

ANY XLVI - NÚM. 549 - DESEMBRE 1966

Amb llicència eclesiàstica

EL ROSARIO EN MALLORCA

SUMARI

	Pàgs.
* El Rosario en Mallorca	325
* Libros recibidos	330

SECCIÓ MALLORQUINA

* «Qui sap lo que diu un cant?», per Gabriel Llompart, C. R.	333
* Orígen de la Parròquia de Sa Pobla, per Guillem Llinàs Socías	340
* Les Exposicions, per Pep Bauçà i Pisà	343
* Informació del Santuari	346
* Noticiari mallorquí	349
* Taula de l'any 1966	353

PORTADA: *Aspecto general de la gran concentración de la campaña del Rosario en familia.*

DIRECTOR: GASPAR MUNAR
Paz, 3 - Palma de Mallorca

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Ordinària: 50 ptes.
De benefactor: 100 ptes.

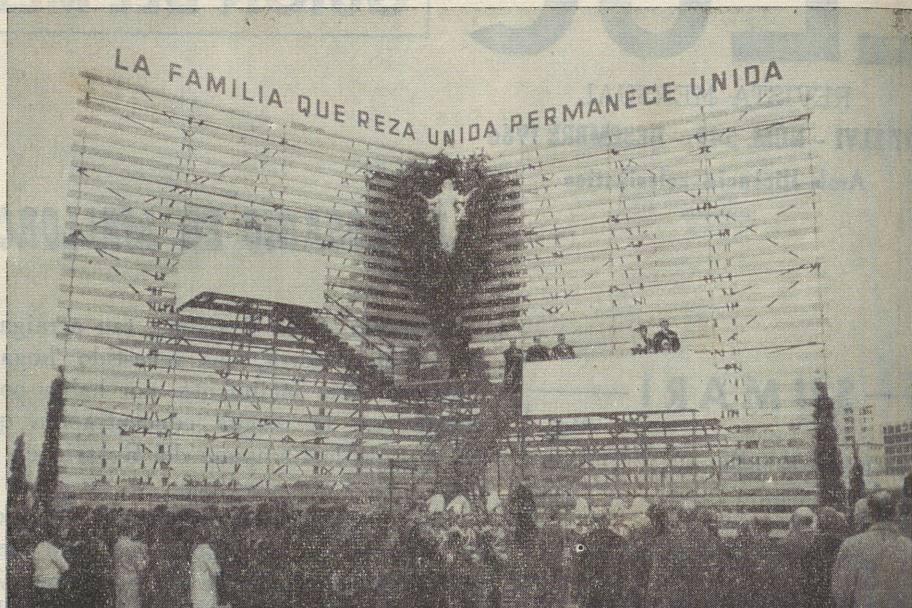
Depòsit legal: P. M. 276-1958

La fiesta de la Purísima, tan arraigada en nuestra tierra, ha revestido hogaño extraordinario lucimiento, por haber coincidido con la magna concentración que ha cerrado la Campaña del Rosario en familia.

Resultó una fiesta apoteósica. Ya era de esperar, pues Mallorca ha sido siempre feudo particular de la Santísima Virgen y la devoción del Rosario, desde hace varios siglos viene siendo entre nosotros la reina de las devociones marianas.

Alguien ha dicho que fue S. Vicente Ferrer el que nos trajo tan santa devoción, cuando vino a misionar nuestra isla en 1413, si bien de ello no hay pruebas fehacientes. Lo que, sí, es cierto que los Padres Dominicos, a partir de fines del siglo XV, empezaron a predicarla y extenderla por doquier. En 1480 pusieron los cimientos de una grandiosa capilla dedicada a la Virgen del Rosario en su iglesia de Palma, la cual quedó terminada en 1517. Era esta capilla la primera que se hallaba a mano derecha entrando, y se extendía por el ala del claustro, que daba a la calle de Sto. Domingo, por donde tenía otra entrada independiente. Tenía dentro de su recinto cinco altares y estaba cubierta con una esbeltísima cúpula. Sus paredes estaban cubiertas de ex-votos y ardían dentro de ella catorce lámparas de plata. La santa Imgen, que era de las llamadas de vestir, tenía mantos y túnicas

Tribuna de la presidencia en la gran concentración del día 8 de diciembre

de muchísimo valor y ricas joyas de oro y plata. En ella se rezaban cada día las tres partes de rosario, la primera a las seis y cuarto de la mañana, la segunda a las once y la tercera a la puesta del sol. Los domingos y fiestas el rosario era cantado con el Ssmo. Sacramento expuesto. Esta práctica era común en todos los conventos dominicanos de Mallorca, hasta en el más pequeño de Llorito.

De este modo cada uno de los cinco conventos de Dominicos que había en las isla se convirtió en un foco de propaganda del Rosario. Aquellos buenos frailes se valían de la predicación sagrada, para darlo a conocer, y después consolidaban su práctica, estableciendo en nuestras parroquias la Cofradía del Sto. Rosario. Gracias al celo de aquellos antiguos Dominicos la devoción del Rosario fue creciendo más y más en Mallorca hasta llegar a su apogeo en el siglo XVIII. A mediados del XVI empiezan a aparecer por muchos pueblos altares y retablos de *Ntra. Señora de la Rosa, del Roser o del Rosari*. En el siglo XVII y XVIII se levantan en las parroquias más importantes las nuevas capillas del *Roser*, que emulando la grandiosidad de la de los Dominicos de Palma, semejan una nueva iglesia. En ellas se hallan también los cinco altares y en el principal se sitúa la reserva del Santísimo.

En el Sínodo Diocesano del Obispo Don Pedro de Aragón de 1692 se refleja el auge que había tomado por todas partes la devoción del Rosario en estas palabras del propio Prelado: *Nos sentimos inundados de gran gozo y no pequeño consuelo, al ver tan extendida por toda esta nuestra Diócesis la*

devoción del Rosario, de modo que su Cofradía está establecida con autoridad apostólica no sólo en los monasterios de Frailes Dominicos sino en todas las Parroquias y pueblos de la parte foránea. Y exhortaba a todos los Párrocos que fomentaran, predicaran y promovieran esta devoción y que cada día, si posible fuera, o al menos en los domingos y días festivos, convocaran al pueblo fiel al son de campana, para rezar a dos coros el santo rosario (*Leges Synodales: 1692, Tit. 15. cap. 11*). Aquella costumbre arraigó tan fuertemente entre nosotros, que hasta hace poco no se concebía función alguna vespertina, que no empezara con el rosario.

¿Y qué diremos del rosario en familia? En todas las casas de nuestra payesía, junto al hogar, se veía colgado de un clavo un rosario de gruesas cuentas, y cada noche, antes de la cena, al reunirse todos los miembros de la familia después del trabajo, se rezaba por todos el rosario. Esta costumbre la hallamos reflejada hasta en las mismas *rondaies mallorquines*.

Mas el índice más alto de la devoción del Rosario en Mallorca lo hallamos en la *Asociación del Rosario perpetuo*, establecida entre nosotros al menos desde los tiempos del Obispo Rocamora (1645-1653). Según rezan las cédulas de agregación, esta Asociación tenía por objeto *que qualsevol hora i punt del dia o de la nit, tots els anys fins a la fi del mon, hi haja alguna persona dins Mallorca, la qual estiga alabant a Maria Santísima i resant el seu sant rosari*: Para ello se distribuían todas las horas del año entre los asociados, quedando obligados a rezar en la hora señalada, fuera de día o de noche, las tres partes del rosario, la primera por la conversión de los que estaban en pecado mortal, la segunda por los agonizantes y la tercera por las Almas del Purgatorio. Si alguien no podía cumplir personalmente, venía obligado a buscarse un suplente, para que la alabanza del Rosario no se interrumpiera jamás. Esta benemérita Asociación perdura todavía en nuestra ciudad de Palma.

La devoción del Rosario no ha muerto en Mallorca; mas en buena hora ha venido el P. Peyton a soplar sobre el rescoldo, para avivarla más y más.

La historia nos enseña que el Rosario ha librado a la Iglesia en la edad moderna, de serios peligros, así internos como externos, que la amenazaban. La misma Santísima Virgen en sus apariciones de Lourdes y de Fátima lo ha indicado como el más oportuno remedio para los males actuales que nos aquejan. El Papa Paulo VI nos ha recomendado últimamente el rezo del santo Rosario. Por él nos vendrán sin duda las bendiciones del Cielo sobre los calamitosos tiempos que atravesamos.

LIBROS RECIBIDOS

JOSEF BOMMER: *Esencia y sentido del amor*. Versión española de Ildiko Darvas. Editorial Herder. Barcelona. 1966.

Los cuatro capítulos de que consta este libro corresponden al texto apenas modificado de cuatro conferencias sobre el amor y la sexualidad pronunciadas por el autor en distintas escuelas superiores. En pocas líneas Bommer dibuja la respuesta fundamental a preguntas tan candentes hoy día como son el control de la natalidad, la fidelidad conyugal, etc.

JACOB LIND: *Paisaje de cemento*. Editorial Seix y Barral, S. A. Barcelona.

Las historias de Jacob Lind se sitúan generalmente en los más terribles escenarios: la guerra, por ejemplo o el infierno de la cautividad, en la demoníaca Alemania de los últimos tiempos del nazismo. En *Paisaje de cemento* la locura de la guerra es vista a través de la locura en la guerra. Pero lo monstruoso sobre lo monstruoso opera una especie de catarsis, como el exceso de putrefacción de las aguas.

GUIDO PIOVENE: *Las furias*. Editorial Seix y Barral, S. A. Barcelona.

Las furias representa un cambio radical en la manera de narrar y en el planteamiento mismo del tema novelesco. Este recientísimo libro de Piovene constituye como un ejemplo de evolución de una estética de urgencia determinada sobre todo por planteamientos morales y políticos.

PHILIP THODY: *Jean-Paul Sartre*. Editorial Seix y Barral, S. A. Barcelona.

Sartre es hoy una de las pasiones intelectuales de las clases cultas, malconocidas, empero, tanto de sus devotos como de sus furiosos detractores. Este libro de Thody viene a restablecer en cierta medida el tema del pensamiento y de la literatura de Sartre en un contexto que permita una discusión sensata.

C. G. JUNG: *Recuerdos, sueños, pensamientos*. Editorial Seix y Barral, S. A. Barcelona.

Es ésta tal vez una de las menos ordinarias autobiografías jamás escrita por uno de las grandes celebridades mundiales, en la que Jung —uno de los psiquiatras más notorios del siglo— consigna sus experiencias internas.

RAYMOND ARON: *La lucha de clases*. Editorial Seix y Barral, S. A. Barcelona.

La lucha de clases es una recopilación de lecciones profesadas por Raymond Aron en la Sorbona de París durante el curso 1956-57. Un estudio sociólogo que conduce de modo admirable al de los regímenes políticos.

La Iglesia del Concilio Vaticano II. Comentario a la Constitución Dogmática «Lumen Gentium». Por MIGUEL NICOLAU, S. I., JEAN DANIELOU, S. I., PAOLO MOLINARI, S. I., y NARCISO GARCIA GARCÉS, C. M. F. Presentación del Dr. D. ANASTASIO GRANADOS. Biblioteca Mensajero. Bilbao, 1966.

Un voluminoso tratado escrito con la competencia y saber solidísimos de los autores que se citan, sobre antecedentes de la Constitución «Lumen Gentium», su valor doctrinal, el misterio de la Iglesia, el Pueblo de Dios, constitución jerárquica de la Iglesia y particularmente del Episcopado, de los laicos, vocación universal a la santidad, de los religiosos, la unión de la Iglesia peregrinante con la Iglesia triunfante, para terminar finalmente con un capítulo sobre la bienaventurada Virgen María, Madre de Dios, en el misterio de Cristo y de la Iglesia.

Electrofil

AISLANTES — CONDUCTORES — TERMoeLECTRICIDAD

Bartolomé Ferrá, 4 — Teléfono 21 42 55

PALMA DE MALLORCA

FABRICA DE CADENAS, ORO
PLATA Y OTROS METALES

Hija de

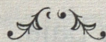
Claudio Pomar

Sucesores de la Casa
I. POMAR E HIJOS
Fundada en 1866

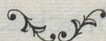
Fábrica y Oficinas: Francisco Pizarro, 1001 - B.
Tels. 225651 - 214642. Apartado 107
PALMA DE MALLORCA

Fábrica de Licores

Antonio Morey

La Bolsa de los Licores

S. José, 15 - Teléf. 69

Binisalem

SUSCRIPCION PARA 1967

Amigo lector: esperamos tu suscripción para el próximo año.

Si resides en Palma puedes abonar el importe a nuestra administración, Calle Paz, n.º 3 - Palma - Tel. 212356. Si no lo haces antes del 15 de Febrero, pasará nuestro cobrador.

Si resides en las Baleares hazlo cuanto antes a tu corresponsal.

Si resides en la Península, puedes haerlo por giro postal a: Revista Lluç, calle Paz, n.º 3 - Palma de Mallorca. Si no lo has hecho por giro, recibirás en Febrero un contra reembolso.

Si resides en el extranjero, cuida de que tu forma normal de efectuar la suscripción, se haga a principio de año, de lo contrario nos veríamos obligados a darte de baja.

Gracias.

El Administrador

Specio MALLOQUINA

Coses nostres

«QUI SAP LO QUE DIU UN CANT?»

GENESI I INSPIRACIO DE «L'ENYORANÇA DE LA CATIVA»
DE MIQUEL COSTA I LLOBERA

Miquel Costa i Llobera va publicar el seu primer llibre de versos, titulat senzillament i humil *Poesies*, l'any 1885. Quan Joan Alcover va escriure la recensió d'aquell que es va mostrar senyorívol ramell d'esplèndida poesia, va advertir i subratllar que aquell era un home que cantava «mirando hacia lo alto». «El autor —afegeix— se inspira de ordinario en lo universal y eterno. Describe admirablemente, pero no para describir; su contemplación se resuelve en himno en que desahoga la aspiración del alma a lo infinito. Se remonta del río al manantial, de la tierra al cielo, de la creación a la divinidad creadora» (1).

Aqueixes paraules d'Alcover semblen una veritat com un temple a tot aquell que conega l'obra poètica de mossèn Costa i Llobera. L'escriptor pollençí va tenir el mèrit de aconseguir passar en la seva poesia, d'una manera hàbil i inspirada, una i altra vegada, del concret a l'abstracte, de la data precisa al sentiment elevat, de l'anècdota a la categoria, com es diu ara. Va tenir mentors i inspiradors, fonts i influències, però tots i totes elles no varen esser sinó una alarma, un estímul o una empemta perquè l'alçàs el torrent de la seva personalíssima inspiració a partir d'unes realitats que potser coneixia en el

(1) Joan Alcover, *Obres completes* (Barcelona, 1951), 646-47.

mirall d'altres llibres o endevinava en la boca d'altres autors, però que ell es feia seus —carn de carn i llum de llum, subconscient i conscient—, fins que arribava a brollar la incontenible torrentera de la seva poesia per la punta de la seva ploma en les rítmiques rengleres de la seva lletra arrodonida i menuda però clara.

«La sinceritat consisteix no tant en dir tot el que se pensa, com en no dir mai tot el que se pensa en el moment en què es diu». Paraules d'André Maurois. (2) Segons elles mossèn Costa va esser molt sincer. Ell va saber distingir molt bé entre el que anomenà «versos de encargo» i els que Antoni Rubió, el seu amic, en deia «vuelos místicos», i en canvi devia reconèixer el seu brollador interior de poesia pròpia en els que entre «la descripción y el entusiasmo por la bella naturaleza, el fondo, el concepto capital y el soplo lírico son indudablemente ascéticos». (3) Difícil identificar el terme «ascètic» en el sentit amb que mossèn Costa l'usa, amb el terme «ascètic» que coneixem dels nostres manuals de literatura de batxiller. Costa i Llobera segueix ací el judici d'Alcover, que aprova, i el judici d'Alcover era l'*Exelsior* com a lema d'una bandera: més amunt, més enllà!...

Quan passant els anys. en 1902 mossèn Costa va publicar el seu volum de *Tradicions i fantasies*, va declarar en el pròleg, que una de les que hi encabia havia estat composta als seus 19 anys. estudiant de Lleis a Barcelona, i que per circumstàncies fortuïtes havia quedada fora del seu recull juvenil. Es la titulada *Lo que diu una cançó...* I què diu una cançó? Doncs, diu: «la vida mia, la vida amor». L'havia publicada l'any 1874 a la «Revista Balear» amb una redacció diferent i un títol també diferent: *La donzella i la cançó*. (4) Mes pel que ens interessa, tant se val. Costa i Llobera des de les seves primeres poesies va tenir present la circumstància del paisatge de la terra i el de les gents que compartia i convivia. D'aquí que prengué el vol de la seva inspiració del conegudíssim romanç de la ruralia i la ciutadania de Mallorca. *A la ciutat de Nàpols*.

Sols dos anys després (1875-76), Costa i Llobera des de Madrid escriurà aquelles línies que ens mostren l'autenticitat de la seva vena poètica i com necessitava les pluges i les rosades que l'alimentassin. pluges i rosades de la seva terra, no d'una terra qualsevol: «Des que som a Madrid ni una sola poesia he pogut acabar: aquesta terra és tan seca per la meva vista com pel marcor» (5).

A *Diada de juny*, una altra de les seves primeres *Poesies*, ens trobam novament amb una al·lusió a un romanç que havia sentit cantar sens dubte mol-

(2) André Maurois, *Obras completas* 4 (Barcelona, Ed. Janés, 1952), 936.

(3) Entre aquestes inclou *El pi de Formentor, Marina, Damunt l'altura*. Carta del 14 febrer 1886. Miquel Costa i Llobera, *Obras completas* (Barcelona, 1947), 1018.

(4) «Revista Balear» 3 (1874). 8. Amb bon acord ho va advertir el P. R. Ginard Bauçà en *El romance «Els presos de Nàpols»* («El Heraldo de Cristo» 44 (1953), 210-11).

(5) Miquel Gayà, *Contribució a l'epistolari de Miquel Costa i Llobera* (Barcelona, 1956), 11.

tes vegades a la seva terra de Pollença que no li era per res seca a la vista ni al cor. Diu la primera redacció, (6) puix que més envant els versets foren retocats i canviats per ell mateix:

«Per entre capells de pauma,
de llarga cinta voltats,
alegres espigoleres
que s'afanyen més avall
ne canten la cançoneta
de la donzella i la mar...».

Jo encara l'he sentit recitar, per no dir cantar, a les possessions de Pollença. Es el romanç que comença dient:

«A la vorera del mar una donzella
hi brodava un mocador prim per la reina.
Com lo tengué mig brodat, n'hi faltà seda.
Mariner, bon mariner, qué portau seda?»

He volgut adduir aquests dos exemples patents de com la inspiració primerenca de mossèn Costa tengué present no sols el paisatge natural de la seva pàtria contrada, sinó que també es va abeurar de la poesia tradicional que l'entrevoltava. per poder donar compte de com va brostar uns anys després el seu poemeta *L'envorança de la cativa* de dins la caixa de ressonàncies de la seva vida personal, encadenada ja de lectures i de converses, d'experiències i d'amistats. però inspirat per la tonada d'un altre romanç i cançó, tan conegut dins Pollença que, havent preguntat a un pare i a una filla, l'un i l'altra m'han donat mostres de conèixer-ne una diversa variant.

L'envorança de la cativa va esser redactat, segons sembla, a mitjan desembre de l'any 1902. (8) Maria Antònia Salvà ens conta que en ocasió de visitar una vegada amb la seva família la casa pairal de mossèn Costa a Pollença, mentre estaven mirant la sala museu on es conservaven tantes antiguitats prehistòriques i romanes procedents de Ca'N Xanet, va entrar voletejant, una oronella que, desorientada de sobte, no encertava de sortir. A la fi ho va fer. Però no sense que els presents advertissen que duia penjada pel coll una cinteta de color blau. Quan, anys després, va publicar-se *L'envorança de la cativa*, la poetessa de Lluçmajor amb el seu esperit agut i detallista no va poder menys de fixar-se en aquells versets que diuen:

«L'oreneta amb vol suau
vingué de terra africana
portant un collaret blau,
i penjà son niu de pau
a la mateixa cabana,
l'oreneta amb vol suau».

(6) Vegeu-la a «Revista Balear» 3 (1874), 198.

(7) Aquest romanç el dona Josep Massot i Muntaner en *Aportació a l'estudi del romançer balear* («Estudis romànics» 7 (Barcelona, 1959-60), 144).

(8) *Obr. compl.* citades, 78-79.

COSES NOSTRES

I es demanà a continuació: «¿Seria tal volta l'oreneta amb el floquet al coll, visitadora un dia del museu pairal del poeta, que li deixà a la ment la miraculosa pedreta de la inspiració poètica?... Fóra un cas semblant a la inspiració beguda ja d'abans amb l'antiga *gerreta* de majòlica» que, segons el mateix mossèn Costa en el pròleg al llibre *De l'agre de la terra* ens diu que el va moure a escriure el poema *La gerreta del catiu*. (9)

Jo pens que Maria Antònia Salvà tira a ferir, però que mossèn Costa va donar en el blanc de l'encertadíssim poema perquè allà varen confluïr uns altres elements que tots plegats fecundaren la seva ànima i donaren marges a la riera de la seva inspiració.

Es un fet que en *L'enyorança de la cativa* juguen el seu paper dos aucells, d'una forma tan harmònica que, de prim compte, un no se n'adona. D'un lloc hi ha el rossinyol. D'altra banda hi surt una oreneta. Ens ha semblat veure d'on sortia l'oreneta. De la finestra del museu de mossèn Costa... Això potser sia així, però probablement no és aquesta tota la veritat. Mossèn Costa va escriure a principis de segle el pròleg d'una obreta de caràcter costumista, una col·lecció gairebé d'aquarel·les, d'articles solts, publicats en part ací i allà en diaris i revistes, i que per raó d'esser, replegà el seu autor, Joan Rosselló de Son Fortesa, sota el títol *Manyoc de fruita mallorquina*. Va sortir l'any 1903 a Barcelona, a les edicions de Francesc Matheu. En aquests quadrets del bon amic de Costa i Llobera hi canten molts de rossinyols i hi revolen moltes val·lies. Fins i tot en els títols que reberen. I en un d'aquests articles que es diu *Tords i orenetes*, ens trobam amb una narració singular que molts d'anys enera un jai d'Alaró va contar a Joan Rosselló: «Me digué que trobant-se esclau a moreria, un joveçà, de la seva estimada sabé noves, per un billet trobat en el collar de seda d'una oronella qui cada any niava en el sostre de la cambreta de sa enyorada. Set anys va durar el negre cativeri i cada any al brostar les flors venia del soleiós migjorn la missatgera portadora de noves esperances i al caure les fulles se'n tornava, duent-se en el collar forces novelles. (10)

Ja tenim, doncs, que l'oreneta que Maria Antònia Salvà va veure sortir del museu de mossèn Costa, venia d'Alaró, fent escala per la moreria. L'oreneta queda associada al paper de missatgera i du noves d'amor de moreria.

Si ara anam a escoltar el rossinyol que refila en la primera estrofa de *L'enyorança de la cativa*

—«Vola, vola, rossinyol.
Déu te do llarga volada,
i si trobes qui hé em vol,
canta-li mon desconsol
amb planyívola tonada...
Vola, vola, rossinyol».—

advertirem que el rossinyol és l'invocat en un conegut romanç de la malcasada que se queixa d'haver tirat a perdre, els seus pares, la seva joventut, per

(9) Maria Antònia Salvà, *Entre el record i l'enyorança* (Mallorca, 1955), 18-19.

(10) Joan Rosselló de Son Fortesa, *Manyoc* citat, 75.

haver-la separada del jove que estimava i haver-la casada amb un vell, mal carat, barba gelada. Set versions ha recopilat Josep Massot, de Catalunya, Mallorca i Menorca, del romanç de la malcasada, que espigolaren en treballs de camp entre altres els col·laboradors de l'Arxiduc, Milà i Fontanals, Camps i Mercadal, el P. Ginard Bauçà, (11) i ara encara en donarem una de nova que ens ha dat a conèixer l'amo En Miquel Mayol, pollencí, jove encara i ple de poesia als seus 73 anys. Diu així:

«Ai, poncelleta garrida!
 Males mans te manejaren
 quan te volia collir
 aquell que tant t'estimava.
 Si et veus a tenir una fia,
 no vulguis que la't malcasin
 per amor de l'interés,
 com a tu te malcasaren.
 Ara sí que t'escauria
 la cançó que te cantava
 la dida quant t'adormia,
 petiteta, dins la falda:
 Vola, vola, rossinyol;
 Déu te do llarga volada,
 ja diràs a mos parents
 que el meu pare m'ha casada
 i m'ha casada amb un vell,
 amb un vell barba gelada.
 Fa set anys que estic amb ell
 i no el m'he mirat de cara,
 més que un dia per descuit
 en el replà de l'escala,
 i tenia un ull tort
 i l'altre que li penjava!

Que mossèn Costa coneixia una versió de Pollença no ho podem dubtar ni un segon. Una de les filles de l'amo En Mayol, com la cosa més natural del món ens va dar el començament del romanç, fins allà on el recordava, i, com aquí, sa veu variava:

«Vola, vola, rossinyol,
 Déu te do llarg volada,
 i ja diràs al qui em vol,
 que se plangui del meu dol,
 perquè visc enamorada...»

Totes les variants que he vistes, i he vistes totes les que anota la bibliografia de Josep Massot, menys la de l'Arxiduc Ludwig Salvator, comencen amb el «Vola, vola, rossinyol...». La introducció de l'amo En Mayol és única i la diferència de dinàmica interior entre totes les variants als primers versos és certament màxima en les dues de l'amo En Mayol i de la filla que l'havia apresada de la seva padrina. Donada aquesta diferència tan acusada, precisa-

(11) Cfr. el magnífic treball abans citat, pàgs. 42-44, amb la bibliografia pertinent. La darrera versió l'havia publicada el P. R. Ginard Bauçà a «El Heraldo de Cristo» 44 (1953), 13,

ment dins Pollença: ¿podríem pensar que tota la primera estrofa de mossèn Costa és d'origen popular i que la va sentir cantar el poeta quan se'n va inspirar?...

Perquè mossèn Costa quan va sentir la cançó tenint ment i subconscient assaonats per al paisatge geogràfic i la història ben coneguda de la seva terra de Pollença, atalaiada per la terra brava del cucurull d'Aubercuix, i correguda mil vegades amb les imatges que daren lloc a *La gerreta del catiu* —història de raptos i ràtzies de pirates morescs (agost-octubre 1895)— va juntar en una les dues aus, els dos aucells que la vida li havia posat davant —l'oreneta fugissera i el rossinyol melangiós— perquè si anam a veure el sentit i contingut d'un i d'altre, són el mateix: són els portadors d'un missatge...

Quan el P. Antoni Martorell, T.O.R. ha harmonitzat per a coro, fa poc temps, la cançó de mossèn Costa, ha dat una importància extraordinària als coros successius que repeteixen el «Vola, vola; vola, vola...». No en va Milà i Fontanals anomena la versió catalana *Mensaje a los parientes*. Psicològicament el lector queda pres en el vol de l'au missatgera i no se n'adona de si és oreneta o rossinyol...

Costa i Llobera, però, és un poeta d'inspiració encertada i d'intenció dreterera. No ho vull saber si conscient o inconscient, mes el fet és que ell és poeta i poetitza; és a dir, crea i re-crea... El resultat és que aprofitant els elements que li han vingut a la mà, ha fet del trist romanç de la malcasada un sublim cant a l'amor de la bona mare.

Perquè heu de pensar i saber que Mateu Obrador damunt el reguinyol del romanç ja en va compondre un de poema. I sobre les aigües d'aquest poema de tant en tant suren versos del romanç de la malcasada. I se titula així, ben clar i ben llampant: *La malcasada*. Mossèn Costa no el podia deixar de conèixer perquè va sortir en el volum de *Poetes balears*, publicat a Palma en 1873 i que és una petita summa del nostre romanticisme literari. (12). Ara mossèn Costa pren una altra ruta i dóna la seva vela a un altre vent. *L'Excelsior* que Joan Alcover li havia dat per lema en 1885, de les seves primeres *Poesies*, seguia de valent. I l'enyorança de la malcasada per força en terra cristiana es converteix en l'enyorança de la presonera en terra mora que envia el seu missatger que no és escoltat per l'antic enamorat ni pels pròxims parents de l'al.lota desventurada, però que és copsat pel cor de la seva mare:

«Un cor, un cor solament,
al sentir tal melodia,
plorava a voltes dient:
—Ma filla, d'enyorament
deu plorar dins moreria
Un cor, un cor solament.

¿Com se li va ocórrer a mossèn Costa convertir la poesia en un home-natge a la mare? El començament del «Vola, vola, rossinyol» no té realment

(12) *Poetes balears* (Palma, 1873), 572-83.

un cert aire de cançó de bressol, no fa entrar en vibració dins el cant del rossinyol alludit les fibres més fondes del cor. ¿O hem de pensar que la mare va venir polaritzada per l'al·lusió del cant de bressol de la versió de l'amo En Mayol?...

Jo no vos ho sabria dir. La cançó acaba amb una estrofa sublim:

«Sols la mare compregué
tal misteri d'enyorança...
Que sols una mare té
l'amor que no va, ni ve,
ni es perd, ni minva, ni es cansa...
Sols la mare compregué!»

¿Per què la melangia de la primera estrofa en què canta el rossinyol, va ferir mossèn Costa dins el seu amor de fill? Jo no ho sé. Es un misteri que va inclòs en tota creació, ja sia de poesia popular com de poesia culta. Costa i Llobera mateix, en aquesta poesia ens ho dóna a entendre:

«Qui sap lo que diu un cant?»

Gabriel Llopart, C. R.

La revista «LLUC», portaveu del sant racó de Mallorca, desitja a tots els seus col·laboradors, subscriptors, lectors, anunciants, protectors i amics, unes felicíssimes festes de Nadal i un venturós Cap d'Any 1967, mentre espera poder seguir comptant amb la confiança de tots i aportar la seva contribució a l'enal·liment espiritual de la nostra Terra.

Orígen de la Parròquia de Sa Pobla de Vialfàs i construcció del temple actual

Una Conferència de Mossèn Guasp

No fa gaire que el filòleg Francesc de B. Moll, fent esment d'aquesta conferència, digué: «Tots els mallorquins aficionats als estudis històrics —i tots els poblers en general— trobaren en aquest treball notícies interessants».

Puc assegurar que una llarga temporada, i no me'n pened, li vaig anar davant i darrera a Mn. Bartomeu perquè acceptàs l'encomanda de part de l'Ajuntament de Sa Pobla, i al cap i a la fi se determinà a posar mans a la feina. I aquell vespre del 8 de gener de 1965, la gent que, per escoltar-lo omplia de gom en gom la sala de la Caixa de Pensions, en va romandre alabada. Jo no havia tocat en va a la baula de la seva voluntat. Per això vull ara cop-sar-ne una mica d'aroma —aroma de la seva forma expressiva—, sens entrar en estudi de tal parlament, que és cosa macisa, encara que l'autor li llevi importància. M'apropriaré termes i dites del conferenciant, seguit, seguit.

Comença dient que es tracta d'una «conferència planera i senzilla i de to gairabé casolà, puix me dirigesc a un públic de la més carateritzada pagesia mallorquina». I que no els venga de nou «que emplei l'idioma que tots par-lam, i jo estim amb ardor i el preferesc per èsser el nostre; així aniré destrav-ant i a la vegada m'explicaré millor».

Eclesiàsticament Sa Pobla de Vialfàs dependí de Campanet fins ja ben entrat el segle XIV. «Sembla que havia arribada l'hora de tenir parròquia pròpia i entre els veïns se'n despertà una curolla viva i inquietant. ¡Vaja si les vendria com l'anell al dit aquella categoria! I era cosa molt natural i justificada el que procurassen aconseguir-ho. Però s'oblidà allò de que no convé despullar un altar per a vestir-ne un altre». I entre Campanet i Sa Pobla s'encengué una lluita de mig segle, fins que vers l'any 1365 va extingir la qüestió un decret del bisbe Don Antonio de Galiana.

* * *

Si valents es mostraren els poblers en el dit assumpte parroquial, també tengueren braó per aixecar el temple actual a finals del segle XVII, empesos per la virtut i exemparidat de llur rector Don Tomà Serra, natural d'Alcúdia. «La gent en general era pobra; la vila necessitava tres doblers per fer un sou. Però l'esglèsia que posseïen resultava de poca cabuda, amenassava ruïna a qualque indret, i en ploure no hi podien estar de goteres».

Se farà una esglèsia nova. «Tothom en parla. I ja la se figuren com si la tenguessen davant sos ulls; i ja l'estimen amb aquell amor entranyable que es professa a una mare».

Van avant les obres. «Dins el trull i moviment en la bastida bé mereix un ¡Déu vos guard! l'humil estol de trencadors de pedra o cantoners, calci-ners, mestres de paleta i manobres, traginers, fusters, ferrers, escultors, teul-lers, recaptadors, i molts altres contribuïents que l'atzar deixà darrera el vel gris de l'anonimat, de totes formes un anonimat molt amable i venerable. Els poblers d'ara us diuen: ¡Gràcies, bona gent. Déu vos ho pag!».

Mn. Guasp sent predilecció per tres mestres picapedrers: Agustí, Gabriel i Josep Isern, «tres germans, naturals d'Alaró, els quals se devien campar tan bé per Sa Pobla, que s'hi quedaren i hi deixaren descendència». N'Agustí era el mestre director de les obres. «En aquells temps llunyans el càrrec d'arquitecte no era molt conegut ni requerit com ara, hi havia mestres tan experts en la feina del seu ofici, que sens intentar fer un monument d'art, bastiren es-

PER LA NOSTRA HISTÒRIA

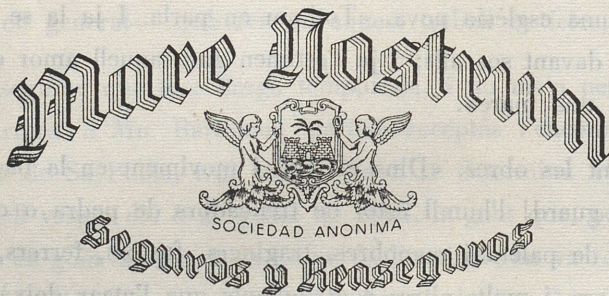
glésies monumentals». I n'Agustí Isern «mestre major, aixecà canes i canes per damunt les humils teulades d'aquelles cases de portalet baix, que constituïen Sa Pobra, una església esvelta, grandiosa que, vista d'enfora, sembla un enorme vaixell que va vent en popa».

Demostrant la peremnidat del títol antonià de la dita església, des del 1300, se fixa en la part folklòrica que ha envotat sempre la diada del dasset de gener, recomana conservar-la així sempre «ardent com un fogaró i vibrant com una xeremia».

¡Que ens ha agradat tot això, i tantes altres coses, que Mn. Guasp, sens ésser pobler, sabé dir tan carinyosament en la seva conferència!

Guillem Llinàs Socias

SEGUROS QUE PRACTICA

VIDA, ROBO, GANADO, INCENDIOS, CRISTALES, COSECHAS, PEDRISCO, INDIVIDUAL, ENFERMEDAD, TRANSPORTES (Aéreos, marítimos, y terrestres) CINEMATOGRAFIA, RESPONSABILIDAD CIVIL, PERDIDA DE BENEFICIOS Y COMBINADO DE INCENDIO Y ROBO

Sucursales, Delegaciones o Agencias en todas las poblaciones de España

Dirección general: Vía Roma, 45 - Teléfono 212803 (seis líneas)

PALMA DE MALLORCA

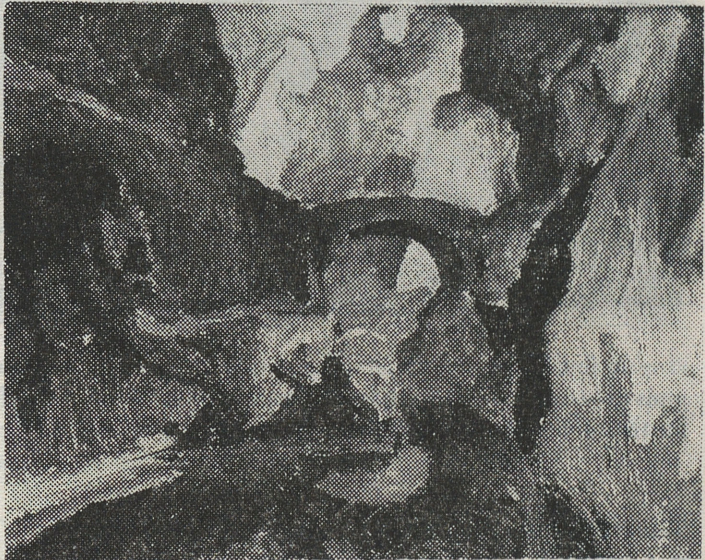

LES EXPOSICIONS

Cercle de Belles Arts
Ferrer Guasch, Ramon Nadal

Ferrer Guasch va exposar una abundosa col·lecció de teles d'extraordinària qualitat, totes elles de tema eivissenc. Els blancs i grisos han estat sensiblement copsats pel pintor que ben bé podríem anomenar el pintor de l'illa blanca. Aquesta vegada ens oferí uns paisatges com a demostració de que sap fer ús dels colors. Ara bé, Ferrer Guasch no és un pintor colorista. Les cases i els carrers d'Eivissa tamitzats per la nitidesa de la llum i de la blancor són una demostració de la maestria de l'artista que és i serà sempre un pintor ben qualificat.

Gorc Blau. Tela de
Ramon Nadal.

També ha exposat darrerament al Cercle de Belles Arts el notable pintor Ramon Nadal, que ens oferí una col·lecció de teles dins la seva tendència impressionista, que duen l'encuny de la seva personalitat i maestria. Ramon Nadal ha aconseguit riquesa i intensitat cromàtica en uns paisatges de sol i

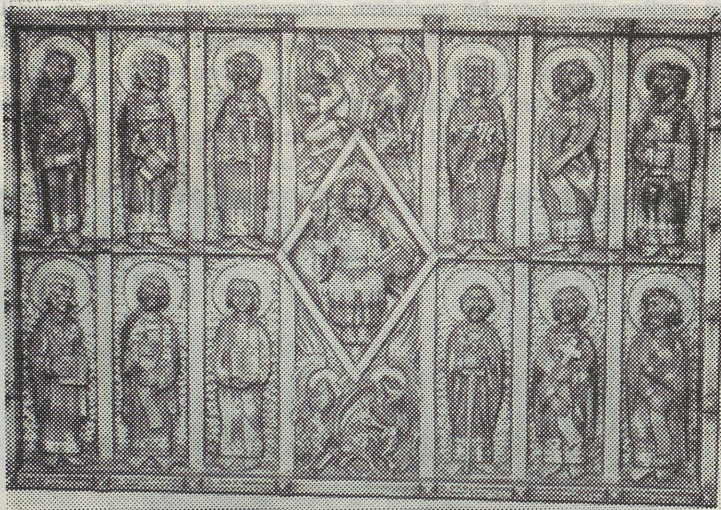
d'ombra, amb pinzellada àmplia, vigorosa, i donada sempre amb sensibilitat característica. Ramon Nadal és sincer en el seu art, del qual ha fet escola; una escola de la qual quedarà constància que anirà cresquant amb el temps.

La sala d'exposicions quedarà clausurada dins la primera quinzena, a fi de passar al palau del Casal Balaguer on serà inaugurat el XXV Saló de Tardor.

Galeries Costa

Agustí Ríó, Exposició Subhasta

Agustí Ríó, pintor català d'una sensibilitat ben encarrilada, ha exposat a les Galeries Costa. El seu art és simple, i els seus retrats són posseïts de una atmosfera de sinceritat que demostren la tendresa amb què han estat realitzats. Pintura sense estridències,, d'una gama cromàtica molt aconseguida. Una exposició que ha merescut atenció.

Retaule,
de Pau Montserrat.

A fi de recaptar diners per sufragar les despeses de l'Aula de Teatre, alguns pintors i escultors han cedit obres seves i se n'ha fet una exposició que ha tingut lloc a les esmentades Galeries. En volem deixar constància.

Galeria d'Art «Dera»

Col·lectiva

La present temporada s'inaugurà amb una exposició col·lectiva dels seus artistes en permanència. La majoria procedents de la «Sala Parés» de Barcelona i d'altres artistes.

«Eura», Galeria d'art

Soler Jové

Molt significativa i apropiada ha estat l'exposició de targes de Nadal que abans de festes ha exposat a la Galeria *Eura* el pintor català Soler Jové. Els «christmas» —alguns reproduïts i acolorits pel pintor—, foren delicats i expressius. Ha demostrat l'espontaneïtat i facilitat de la seva execució. Presentà també una col·lecció d'aquarel·les de molta harmonia i equilibri.

Dibuix de Gabriel Seguí

Noticiari

- La pintora Caty Juan va exposar a les Galeries Syra de Barcelona. Com era d'esperar, va tenir èxit de crítica i de públic.
- La pintora Rosa Palou fou premiada a la XV Exposició de Tardor de la Real Acadèmia de Belles Arts de Santa Isabel d'Hongria per la seva obra presentada sota el títol *Paisatge de Mallorca*. Es el segon guardó obtingut per Rosa Palou com a participant en aquest certamen.
- El pintor Xam va exposar a Madrid i tingué molt bona acollida del públic i de la crítica.

Pep Bauçà i Pisà

Lluc per Mallorca...

INFORMACIÓ DEL SANTUARI

(Del 15 de Setembre al 15 d'Octubre)

La benignitat del clima de la tardor d'enguany ha fet que el concurs de pelegrins haja estat, la segona quinzena de Setembre, mes nombrós que els anys passats.

Amb el començament de la tardor s'han iniciat, també, les obres de reforma i urbanització de la Plaça dels Pelegrins, seguint sempre la trajectòria de donar al Santuari l'ambient de silenci i recolliment que tant li escau. La reforma principal consisteix en la prolongació dels porxets en sentit perpendicular als ja existents, i segons el mateix estil que tancaran en forma de clastra porticada l'actual gran Plaça.

ESCOLANIA

El dia 23 de Setembre i amb les primeres brusques comença el curs escolar pels nostres Blavets. Cares noves i ulls astorats es veuen per tot arreu.. Són els nous "al.lots blaus" que provenen de tots els indrets de l'Illa: Biniali, Buger, Campos, Consell, Inca, Maria de la Salut, Montuiri, Palma, Petra, Pollença, Porreres, Santa Eugènia, Sa Pobla, Sant Joan, Sóller, i Vilafranca de Bonany.

VISITES I FESTES

El dia 23 de Setembre, i acompanyat pel Secretari particular del Rdm. Sr. Bisbe, puja a venerar la sagrada Imatge de la Moreneta el Bisbe de Bata-Río Muni, Monsenyor Rafael M.ª Nse Abui, C. M. F. Després del cant de la Salve visita el Museu i admira el camí dels Misteris.

El dia 4 d'Octubre festa de Sant Francesc, se celebra una missa solemne amb assistència de la Comunitat de les religioses franciscanes que amb tanta sollicitud cuiden de la Basílica i de la Comunitat del Santuari.

El mateix dia a les 10'30 del matí venen la Verge després d'assistir al càntic de la Salve, els membres de la "Permanente" del "Sindicato Nacional del Seguro".

El dia 12 d'Octubre, festa de la Verge del Pilar, Patrona de la Guàrdia Civil, com és costum, a les 11 se celebra una missa a la qual assisteixen els membres de la Comandància destacats a Escorca. Hi assisteixen, també, les autoritats locals. El mateix dia, 150 pelegrins de la vila de Fornalutx, presidits pel seu no-

vell Rector, pugen a retre homenatge de la seva devoció a la Verge de Lluc.

A les 11'45 i al Portal Nou, els donà la benvinguda el P. Prior acompanyat de l'Escolania. A continuació, entonant l'himne dels pelegrins entraren a la Basílica on tengueren una solemne missa participada, oficiada pel seu Rector, qui pronuncià una fervorosa homilia.

Tal volta el moment més sentit fou quan, després de l'homilia se consagrà tot el poble a la Verge, al mateix temps que li oferiren els treballs, empreses, èxits i dificultats de l'any passat. Feren la presentació en nom dels matrimonis un pare i una mare de família. Un jove i una noia ho feren en nom de tot el jovent. El Rector que just feia una setmana que estava al front de la seva feligresia, feu després la seva consagració personal al servei de Déu i de les ànimes. Molts dels assistents feren una fervorosa comunió.

A les 3 de la tarda se replegaren de bell nou per passar el rosari pel Camí Monumental, secundant així, amb l'oració i el sacrifici, els desigs del Sant Pare per implorar la pau al món.

Amb el cor ple de joia per la diada passada baix de l'esguard de la Mare, cap a la capvesprada retornaren a caseva per començar de bell nou la vida de cada dia.

Entre els nombrosíssims pelegrins que pujaren aquest dia cal destacar un grup d'alumnes del Col·legi de la Puresa d'Inca acompanyades per algunes religioses del centre escolar.

Dia 13 visiten el Santuari el consell de les Filles de la Caritat de la província religiosa de Catalunya i Balears. Les

acompanyen algunes alumnes aspirants del Col·legi de Sant Vicenç de Paül.

DIADA DE LA PAU

El dia 4 d'Octubre, seguint les disposicions del Rdm. Sr. Bisbe i commemorant l'aniversari del viatge del Papa a les Nacions Unides es feren pregàries especials per implorar la pau al món. Culminaren amb el rés del Sant Rosari per torns ininterrompits davant el Santíssim des de les 6 de la tarda i amb la solemne missa vespertina amb homilia al·lusiva als problemes actuals, pel P. Joan Segarra, S. I.

Amb el mateix esperit s'ha tingut cada vespre la funció del mes del Roser.

PELEGRINS AGRAYTS

Dia 18 de Setembre.—Maria Mas Mayol entrega pel tresor de la Verge una petita medalla d'or per haver obtingut la prompta recuperació de la salut.

Dia 25.—Martí Vallespir de Sa Pobla dóna gràcies a la Mare de Déu per haver conseguit d'Ella la prompta curació d'un fill seu de tres anys que patia d'una angina maligna.

Elisabet Gost Soler, també de Sa Pobla, agraeix a la Verge la curació, sens intervenció quirúrgica, de la jove Catalina Gost de 21 anys que es va dislocar un peu degut a una caiguda. Fa celebrar una missa.

Maria Romero, de Ciutat, deixa com exvot un vestit de bateig, i dóna, també, una almoina agraïnt la curació de la nina Maria Fiol, gràcies a la protecció de la Verge.

LLUC PER MALLORCA...

Elisabet M.ª Sastre, de Muro, vist que pels medis humans no recobrava la salut d'una cama, de resultes d'una caiguda, resolgué visitar la Verge per implorar la prompta curació. La sorpresa fou gran quan a penes acabada l'oració sentí un mal molt mes intens que abans. Però la sorpresa fou major quan després de caminar unes passes notà que el dolor havia desaparegut completament. De llavors ençà ha caigut altres voltes, però mai s'ha ressentit de la cama anteriorment malalta.

Puja de bell nou el dia 25 de Setembre per agrair tal favor a la Verge i detalla la seva gràcia per contribuïr al progrés de la devoció a la Verge Morena.

Dia 9 d'Octubre.—Margarida García de Alba, resident a França entrega una tumbaga d'or en acció de gràcies per un favor obtingut.

Caterina Bestart Quetglas, d'Inca, deixa com ex-vot la corona i vel de Primera Comunió de la seva filla Maria Figuerola Bestart complint la promesa que feu des-

prés d'un greu atac d'hepatitis, si li deixava veure la Comunió de la seva filla.

Sebastià Fornés i Francesca Rigo entreguen una polsera en acció de gràcies per haver experimentat la protecció de la Verge en uns negocis difícils.

Sebastià Ramón Frau de Puigpunyent fa l'ofrena d'una tumbaga d'or agraint la curació d'una trombosis.

PRIMERES COMUNIONS

Dia 19 de Setembre.—Francesca Oliver Bisbal de Pollença.

MATRIMONIS

Dia 13 d'Octubre.—Joan Bonet Oliver, de Sant Joan, amb Margarida Fiol Figueres de Montuïri.

DONACIONS AL MUSEU

Dia 27 de Setembre.—Guillem Vadell, Antic blavet i resident a Venèçuela entrega pel Monasteri sis monedes de plata d'aquell país.

FRIO INDUSTRIAL S.A.

Instalaciones frigoríficas automáticas
Aire acondicionado — Calefacción
Consúltenos y le orientaremos, sin compromiso

Vifiaza, 36 - Teléfono 227940 (tres líneas)
PALMA DE MALLORCA

VIDA CULTURAL

● El XIX aniversari de la mort del gran poeta mallorquí Miquel Ferrà va tenir enguany una senzilla però digna commemoració. Un estol d'escriptors, de poetes i d'amics i admiradors es congregaren a l'església de Sant Felip Neri el diumenge dia 13 de novembre, on es celebrà a les 12 una missa pel P. Josep Capó C. O. El temple estigué escaientment il·luminat, i la missa que fou participada en la nostra llengua, fou solemnitzada amb motets per la Capella Oratoriana i belles interpretacions a l'orgue.

Després, en un acte íntim, va tenir lloc un sentit homenatge a la memòria de Miquel Ferrà, que oferí en un breu parlament el poeta Miquel Gayà, i llegiren diverses composicions seves els poetes Guillem Colom, Joan Pons i Marquès, Miquel Fortesa i Llorenç Moyà.

● Entre els diversos actes culturals celebrats darrerament a Palma, volem destacar la conferència donada al Cercle Mallorquí el dia 11 de novembre per l'arqueòleg don Bartomeu Ensenyat, qui parlà sobre els problemes de la història primitiva balear.

● Els premis de Teatre oferts pel diari "Ultima Hora" de Palma, han estat atorgats, en el transcurs d'un brillantíssim sopar celebrat al restaurant "Tagomago" el 7 de desembre d'enguany, a Llorenç Moyà per la seva obra **Fedra**, a Antoni Maria Thomàs Andreu pels seus **Diàlegs d'una nit d'estiu**, i a Joan Mas pel seu **Cavallet, quan eres jove**.

● Cal també destacar la conferència del P. Gabriel Llompart C. R. donada al Cercle Mallorquí sobre el tema de les dan-

ses religioses de Mallorca, que il·lustrà amb diapositives i registracions sonores.

● L'interés cultural mallorquí es centra aquest hivern a l'Aula de Teatre que té lloc els dimarts al saló de la Casa Regional Catalana. Entre les diverses sessions celebrades mereix una particular menció la conferència donada per Jaume Llabrés sobre el tema del Teatre Medieval Religiós.

● A la magna concentració popular celebrada a Palma el dia 8 de desembre amb motiu de la campanya del Rosari organitzada pel P. Peyton, es resà el Rosari, cada una de les cinc desenes a càrrec de cinc famílies distintes que representaven els diversos estaments socials de Mallorca. Volem subratllar l'agradosa i intensa emoció que ens produí la segona desena que dirigí un matrimoni de Sa Pobla, resant-la en mallorquí.

Al final dels actes, s'hi cantà també el **Credo** de Romeu. Ja es sap que a Mallorca no es pot celebrar mai un acte religiós de gran profunditat popular sense el cant d'aquest **Credo** en mallorquí.

BIBLIOGRAFIA MALLORQUINA

● **Pintors i poetes davant el paisatge de Mallorca**, per Gabriel Cortès, és el núm. 4 de la col·lecció de "Monografies" editades a cura de l'Obra Cultural Balear. Un estudi escrit amb competència i amb amor entranyable de qui estima la nostra terra, espigolat en el camp dels nostres artistes del pinzell i de la ploma, amb cites escaients i oportunes, sòlida documentació i erudició, i estil acuradíssim,

NOTICIARI MALLORQUÍ

● **Temes del Concili** és un altre fullet editat per l'Obra Cultural Balear, on es dedica un càlid homenatge a la memòria del que fou Prior del Santuari de Lluc, el P. Miquel Ollers, homenatge que consisteix en un article biogràfic del P. Gaspar Munar, i la reedició de tres articles del P. Ollers sobre el tema de la llengua vernacle a la missa i en l'església.

● L'Ajuntament de Lluçmajor ha editat dos fullets de tema històric sota els títols: **Cien años de vida local (1801-1900)** de Bartomeu Font Obrador, i **Pregó de Fires** que Bernat Vidal i Tomàs pronunciat el 9 d'octubre de 1965 al saló capitular de l'Ajuntament.

● **Dos retratos de niños del ochocientos** és un estudi del P. Gabriel Llopart, publicat com a separata de la revista "Papeles de Son Armadams", i que fan referència a la infantesa de Miquel Costa i Llobera, el nostre cabdal poeta mallorquí, i de Maria Sanz de Sautuola, descobridora de les pintures d'Altamira. El fullet, escrit amb la competència pròpia a què ens té acostumats el P. Llopart, va il·lustrat amb dos fotografats sobre paper couché fora de text.

● El mateix P. Llopart ha publicat també a la "Revista de Dialectología y Tradiciones Populares" un article molt interessant i fet amb tota tècnica sobre els Llibres dels Evangelis, que en altre temps acostumaven les nostres mares penjar als seus fillets, quan els portaven a batejar. Segueix un altre article molt erudit sobre **Peregrinos de representación**, una costum medieval, de la qual encara queda algun vestigi en alguns llocs de Catalunya.

● El Quaderns Literaris "Ponent" han publicat el seu número 39-40 corresponent a la primavera i estiu passats. Entre els seus treballs en prosa i vers, destaquen un article d'homenage a Miquel

Dolç, per Miquel Gayà, un estudi de Vicenç M. Rosselló sota el títol **Els catòlics mallorquins, minoria?**, poemes de Miquel Martí Pol, Angel Cao, Carlos Loures, Fèlix Cucurull, etc., i les seves seccions de coverbos del segle XX i **De Mallorca i fora Mallorca**.

● **Tríptic** és el títol de tres poemes d'Enric Arbós i Canyelles publicats com a separata de l'esmentat número de "Ponent", que expresament hem deixat de citar per fer-ho en aquesta nota especial. Tres breus poemes sobre Melquisedec, Joan Baptista i Francesc d'Assís, ben estructurats, i escrits amb digna inspiració. Desitjam que la jove musa d'Enric Arbós i Canyelles ens doni novells fruits de poesia sempre en bona ascensió pels camins de l'art.

● Del jove poeta mallorquí mossèn Joan Roig i Montserrat, C. M., hem rebut diverses mostres de la seva poesia consistents en uns **Goigs a llaor de Sant Joan Baptista, Goigs a la Mare de Déu de la Font-Santa** que es venera a l'oratori de Sant Joan dels Banys de Campos, i **Goigs a llaor de la Mare de Déu dels Fadrins** que es venera a la parròquia de Sant Miquel de Felanitx. Mossèn Joan Roig i Montserrat es demostra en aquestes vàries formes de poesia, un hàbil i inspirat orfebre en l'art de cisellar estrofes ben fetes, un caçador d'imatges noves i brillants, un poeta que honora altament les joves lletres de la nostra terra.

LLIBRES I REVISTES

● **Les dues funcions del circ** és una novel·la d'Avelí Artís-Gener publicada a la Biblioteca A tot vent, de Barcelona, a cura de les Edicions Proa, amb un pròleg de Domènec Guansé. Artís-Gener, nat a Barcelona el 1912, treballà de valent com escenògraf i periodista abans de la guerra civil. Sobrevinguda aquesta, hi pren-

gué part amb el grau de comandant d'infanteria, conegué els camps de concentració i ha residit vint-i-sis anys a Mèxic on ha exercit de dibuixant, pintor i periodista. Domènec Guansé, en el seu pròleg inicial, ha traçat un lúcid judici de l'autor i la seva obra.

● **Dues o tres Gràcies** és també una altra novel·la de l'autor de llengua anglesa Aldous Huxley, traduïda per Maria Teresa Vernet i encabida a les esmentades Edicions Proa dins la Biblioteca A tot vent. El simple fet d'haver tingut una traductora de tant de prestigi com és Maria Teresa Vernet ja és un indicatiu de l'alta qualitat literària de l'obra que ens ocupa. Huxley figura com a poeta, assagista, crític, novel·lista i gran viatger que participà en totes les vicissituds de la seva generació. El lector hi trobarà en aquesta obra tota la riquesa de l'estil del seu autor: originalitat, ironia i profunditat.

● La Col·lecció Enjòlit que publica l'Editora Aymà, de Barcelona, ens ha oferit també una obra de Ian Fleming, **Diamants eterns**, traduïda per Melcior Quintana.

● **La guerra dels segadors** és un llibre d'Eva Serra, publicat dins els "Quaderns de Cultura" de l'Editorial Bruguera, de Barcelona, on es tracta, en un valuós treball de síntesi, el tema històric al qual fa referència el seu títol.

L'autora ha sabut reeixir magníficament en la seva obra, on en un estil llampanant i clar, llenguatge fluid i flexible, i alhora amb una precisió de dades i coneixements, minuciosa ambientació de l'època, i amb documentació que a incontrovertibles els fets que descriu, ens ofereix un volumet de pàgines brillants sobre el Comte d'Olivares, l'història de l'alçament, la guerra, etc., per acabar amb l'ocupació francesa, la pau de Münster, i amb unes conseqüències i balanç de la dita guerra. Tot el cel encapotat i gris,

fulgurant d'esdeveniments i tragèdies, del segle XVII espanyol és admirablement descrit en aquesta obra d'Eva Serra.

● **La ciutat de Tarragona**, per Josep Maria Recasens i Comes, publicat dins la col·lecció "Enciclopèdia Catalunya" a cura de l'Editorial Barcino que dirigeix l'infatigable intel·lectual don Josep Maria de Casacuberta, és un volum —el primer d'aquest títol— on s'estudien els aspectes geogràfics i històrics de la dita ciutat, abraçant aquest darrer fins a l'ocupació romana. El llibre és profusament il·lustrat amb làmines sobre paper couché fora de text, i tot ell imprès i relligat amb luxe i meticulositat impecable. I, no cal dir-ho, escrit amb dignitat i competència.

● També la mateixa Editorial Barcino en una nova col·lecció de Manuals Lingüístics, ens ofereix una obra en castellà, **Primer curso de catalán**, per Roser Latorre, on, d'una manera metòdica i altament científica, bé que senzilla i familiar, tots els castellans residents a Catalunya i que senten curiositat per conèixer i parlar l'idioma del país que els encabí, podran fer-ho amb garanties d'èxit.

● **Cançons en l'aire** de Lluís Gassó i Carbonell, publicat dins la col·lecció "Al marge del temps", és un nou llibre de poesia que l'autor —auriolat per una ja densa i copiosa bibliografia—, posa avui al nostre abast. Format, diríem, a l'escola de López-Picó, sembla servir-ne l'estructura conceptual, breçada, però, dins una alada harmonia i dins una dolcesa de cançó que el fan summament llegible.

Lluís Gassó figura avui en la nòmina dels poetes de Catalunya amb tot dret i dignitat, amb una maduresa d'estil i amb forta inspiració que en aquest volum se transforma en delicadesa i finor, turgència i frescor de rosa a punt d'apocellar. El madrigal, l'estrofa ben cinzellada, i a

voltes l'alada cançó, el sentiment pudorós de l'amistat femenina són motius i detalls poètics que el lector agrairà i guardarà com un inesborrable record de la seva lectura.

● Un altre llibre de poesia és el que sota el títol d'**Obra poètica** de Jordi Pere Cerdà, ens ofereix l'Editorial Barcino dins la seva "Col·lecció Tramuntana", amb un dens i gairebé exhaustiu estudi preliminar de Pere Verdaguer.

Jordi Pere Cerdà, poeta del Rosselló —terra que pertangué als dominis del Regne de Mallorca en temps dels nostres monarques mallorquins— honora amb tot prestigi i representa amb Edmund Brazès, Simona Gay, el malaguanyat Josep Sebastià Pons i d'altres la gloriosa nòmina dels escriptors que han encès amb la flama de la Renaixença catalana les terres del domini lingüístic català pertanyents avui a França. La seva poesia és digníssima, fina, delicada, amb sentors de la terra pirenenca i amb motius pairals, tractats però amb tècnica d'avui, amb estil novíssim, amb formes sòbries i contingudes.

● **L'adoració**, primera novel·la de Jacques Borel, guardonada amb el Premi Goncourt 1965, ha estat publicada en traducció a la nostra llengua per Ramon Folch i Camarasa, dins la magna col·lecció "Zenit" a Barcelona. Se tracta d'un aconeixement bibliogràfic de primera categoria, per l'autor que revela unes dots extraordinàries, per l'excel·lent premi que la prestigia, pel luxe i l'alta presentació editorial, i, en fi, pel nom literari del traductor.

L'adoració és una vasta biografia literària on l'autor ens hi revela la seva vida i la de la seva mare, dins uns motles de summa i bellíssima sinceritat, escrita en una delícia d'estil, plena d'escalf i de tendresa humana.

Jacques Borel nasqué a París el 1925 i hi exerceix de professor.

● **A sang freda**, una altra novel·la amb la qual Truman Capote ha escalat el cim de la notorietat literària mundial, ha estat també traduïda per A. Artís-Gener, i publicada a l'esmentada col·lecció "Zenit".

A sang freda se'ns presenta com una novel·la que vol passar per una història, en la qual l'autor ha treballat sis anys, dedicat a investigacions i serveis d'informació, i per a la qual ha comptat amb nombrosíssims col·laboradors tècnics per a la matèria que tracta. D'aquesta obra es diu que és un relat d'un verisme i d'una substància sense parió en la història de la literatura. Una història de grans truculències elevades a la màxima categoria gràcies a l'ofici i la sensibilitat del narrador.

● Del poeta de Barcelona, Manuel Bertran i Oriola, que ha passat una personal maror de falta de salut física que —gratia a Déu— sembla ja superada, hem rebut la filigrana d'uns **Goigs a la Mare de Déu Assumpta**, titular i patrona de la vila de Moià, publicats pels Amics dels Goigs de Vic. Són una pura delícia d'inspiració, tècnica i finor literària.

● "Qüestions de vida cristiana" dedica el seu número 32 al tema de la Parròquia, amb valuosos treballs i estudis d'Evangelista Vilanova, Jaume Cuspinera, Llucà Garreta, Salvador Cabré, Daniel Cervera, Josep Carbus, Manuel Galobart, Leonard Ramírez, Josep Rovira Tenas, etc.

● "Critèrium" també dins una línia de forta espiritualitat, dedica el seu número 31 al tema d'**El cristià en l'església** i en **la construcció del món**, amb treballs de J.-R. Carreras de Nadal, J.-A. González Casanova, C. Martínez, i una densa secció de recensions bibliogràfiques.

Taula de l'any 1966

Bauçà i Pisà, Josep

Les exposicions
25, 54, 88, 124, 155, 185, 220, 286, 314
i 343

Frontera, Guillem

Formentor 1966 275

Gayà, Miquel

Un estudi de Josep Massot i Mun-
taner sobre espiritualitat con-
temporània 114
Simfonia d'amor 253
Memòria del Secretari (Certamen
Literari Lluç 1966) 267

Lladó i Ferragut, Jaume

El Archivo Municipal de Escorca
(Lluç) 238

Llinàs Socias, Guillem

Origen de la Parròquia de Sa Pobla 341

Llompарт, C. R., Gabriel

La fiesta de la Conquista 5
"Qui sap lo que diu un cant?" 333

Llompарт, Josep Maria

Discurs del Mantenedor (Certamen
Literari Lluç 1966) 277

Manresa, Joan

La nova cançó catalana 317

Marcè, Francesc D'A.

A Joan Soler-Jové 288

Martí Pol, Miquel

Lletra a Anna 271

Moyà Gilabert, Llorenç

Homenatge a Joan Maragall (Con-
ferència) 213

Munar M. SS. CC., Gaspar

Santuario de Ntra. Sra. del Milagro
(Arrabal de Santa Catalina) 36
Santuario de Ntra. Sra. de la Con-
solación (Santanyi) 67
Santuario de Ntra. Sra. de la Bona
Pau (Montuiri) 99
Parroquia y Santuario de Ntra.
Sra. de la Soledad (Extramuros
de Palma) 131
El P. Miquel Ollers M. SS. CC. (ar-
ticle necrològic) 153
Ermita y Santuario de Ntra. Sra.
de la Paz (Son Seguí. Santa
María) 196
Santuario de Ntra. Sra. de Bellver
(Palma) 227
Bodas de diamante de los Misione-
ros de los Sagrados Corazones
con el Santuario de Lluç 260
Santuario de Ntra. Sra. de Conso-
lación (San Juan) 296

Nicolau Bauzá M. SS. CC., Josep

La devoción a los SS. Corazones en
el Valle de Sóller 164

Ollers M. SS. CC., Miquel

Records d'un viatge. Betlem 15
¿Es imminent la guerra de l'Arma-
gedon dels Testimonis de Jeho-
và? 49
Els Testimonis de Jehovà i la gue-
rra de 1914 81
Records d'un viatge. Jerusalem 145
El cristià davant l'Israelita 177

TAULA DE L'ANY 1966

Serra Estruch, J.

Un necessitat social: Cinema infantil 218

Articles editorials

Los siete mensajes del Concilio 1
 La hora de los seglares 33
 Nueva ley eclesiástica sobre la penitencia 65
 Un encuentro memorable 97
 Confidencias del Papa a los obre-
 ros 129
 Renovación Conciliar 161
 Cursillos y cursillistas de enhora-
 buena 193
 Etiqueta de la Iglesia 225
 Era muy justo 257
 El breviario del pueblo 293
 El Rosario en Mallorca 325

Informacions i noticiaris

Informació del Santuari de Lluç
 19, 53, 86, 117, 151, 182, 249
 i 346

Vida cultural
 21, 59, 92, 122, 151, 188, 246
 i 349

AUTORS I OBRES RECENSIONATS

Agúndez Fernández, Antonio

La Audiencia de Mallorca 21

Andreu Alcover, Jorge

José M. Tous y Maroto. Discurso 22

Arbós Cañellas, Enric

Tríptic 350

Artis-Gener, Avelí

Les dues funcions del circ 350

Austria, Luis Salvador de

Catalina Homar 60

Baixeras, Josep A.

L'anell al dit 22

Bertran i Oriola, Manuel

Goigs a la Mare de Déu Assumpta 352

Borel, Jacques

L'Adoració 352

Brasó, Gabriel M.

Pau VI pelegrí de la pau 94

Bota Totxo, Miquel

Cursa de braus 188

Leyendas y tradiciones de Pollensa 189

Capote, Truman

Desdejuni a can Tiffany 190

A sang freda 352

Cardona, Osvald

Joaquim Ruyra. Resum biogràfic 192

Carner, Josep

El tomb de l'any 191

Cerdà, Jordi Pere

Obra poètica 352

Cid, Felip

Veus i remors de la meva ciutat 93

Cortès, Gabriel

Tomàs Forteza. Esbós biogràfic 189

Pintors i poetes davant el paisatge
 de Mallorca

Cuèllar, Aleixandre

Cafè de plaça 21

Eliot, T. S.

Quatre quartets 61

Esplugas, Josep

La terra en aquest somni 93

Fiol, Bartomeu

Calaloscans 188

TAULA DE L'ANY 1966

Flaubert, Gustave		Oliver, Jaume	
Madame Bovary	122	Llunari pagès	188
Fleming, Ian		Ollers, Miquel	
Sabotatge	191	Temes del Concili	350
Font Obrador, Bartolomé		Pedrolo, Manuel de	
Cien años de vida local	350	Cendra per Martina	23
Frontera, Guillem		Penya, Pere d'Alcàntara	
El temps feixuc	189	Poesies populars	188
Gassó i Carbonell, Lluís		Porcel, Baltasar	
Cançons en l'aire	351	Teatre	22
Guansé, Domènec		Els escorpins	92
Abans d'ara	191	Baldwain, James	
Guasp, Bartomeu		La pròxima vegada el foc	247
Origen de la parròquia de La Pobla de Vialfàs i construcció del tem- ple actual	92	Roig i Montserrat, Joan	
Huxley, Aldous		Goigs a llaor de Sant Joan Baptista	350
Dues o tres Gràcies	351	Goigs a la Mare de Déu de la Font Santa	350
Kafka, Franz		Goigs a llaor de la Mare de Déu dels Fadrians	350
El procés	190	Recasens i Comes, Josep M.	
Latorre, Roser		La ciutat de Tarragona	351
Primer curso de catalán	351	Rovira i Virgili, A.	
Llompart, Gabriel		Els corrents ideològics de la Renai- xença catalana	189
Oracional	188	Salvà Planas, Francisco	
Dos retratos de niños del ochocien- tos	350	María Antonia Salvá. Discurso	22
Manh, Tomàs		Sartre, Jean-Paul	
La mort a Venècia	247	Els mots	93
Moll, Francesc de B.		La nàusea	190
Bernhard Schädel i els inicis de la lingüística catalana	189	Semònov, Julian	
Montherlant, Henry de		Petrouka 38	94
El caos i la nit	23	Serra, Eva	
Morante, Elsa		La guerra dels segadors	351
La meva illa	22	Triadú, Joan i Artells, Eduard	
Moravia, Alberto		Lectures escollides. Textos litera- ris amb comentaris gramaticals	189
Els indiferents	94	Verdaguer, Pere	
Muñoz Espinalt, Carles		Lectures escollides rosselloneses	190
Guanyar-se la vida	191	Vidal i Tomàs, Bernat	
		Pregó de Fires	350
		Vidal, Lorenzo	
		Evangelariario	247

Perlas Manacor, S. A.

ALTA FANTASIA - PERLAS - JOYERIA

Pl. Pío XII, 9 - Tel. 216548

PALMA DE MALLORCA

Telegramas: PERMASA

Casa Central: Pl. Rector Rubí, 8

Tel. 143 (3 líneas)

MANACOR (Mallorca)

DAES

CONFECCIONES Y BORDADOS

Cojón, 32 - Tel. 211358

PALMA DE MALLORCA

GESTORIA

Antonio Ferrari

Sirena, 7 - INCA

CREDITO BALEAR S.A.

Fundado en el año 1872

PALMA DE MALLORCA

Agencias Urbanas en Palma

y Sucursales en las Baleares y Madrid.

Aprobado por el Banco de España con el n.º 1593

Taller Mecánico

Hijos de Jacinto Soberats

Venta Motores y Bombas

Guarch

Mayor, 45 - Teléf. 85

La Puebla

CERERIA BARCELO

Velas litúrgicas, calidades para la
Santa Misa y Exposición del Santísimo

Olmos, 116

Palma de Mallorca

GALLETAS QUELY Y CA'N GUIXA

Sólo fabrican calidad

Hija de Sebastián Falconer

Almacén de Cordeleria - Alpargateria

Sindicato, 66 - Teléf. 222067 - Palma

FAJAS REINA

JOSE TOUS FERRER, 1

TEL. 216033 - PALMA

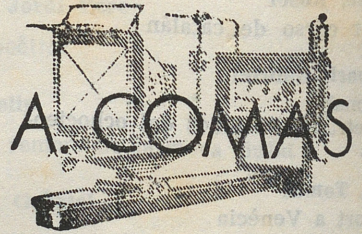
Cordeleria

Catalá y Riutort, S. L.

Benjeta, 14 - Teléf. 221761

Palma de Mallorca

Fotografados

Reproducción de transparencias en color
Misión, 61 - interior. Tel. 213952 - Palma

PLATERIA VARIOS ESTILOS.
ORFEBRERIA ARTISTICA.
ESPECIALIDAD EN OBRAS
DE ARTE RELIGIOSO

JOYERIA CODA DE
LUIS CODA
Y CIA.

BROSSA Y JAIME II

TEL. 212517

PALMA DE MALLORCA

LLUC

Revista mensual

publicada amb llicència eclesiàstica

Depòsit Legal: P. M. 276 - 1958

Imp. SS. Cors - Balmes, 89

DIRECTOR: GASPÀR MUNAR

C. Paz, 3

PALMA DE MALLORCA

Preus de subscripció:

Ordinària: 50 pessetes l'any

De benefactor: 100 pessetes l'any